

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Bakalaureusetöö

Greta-Liisa Lehtmaa

**KES ESINDAB EESTI VENE KEELT KÕNELEVAID NOORI? IDA-VIRUMAA
VENEKEELSETE NOORTE TAJU POLIITILISEST ESINDATUSEST**

Juhendaja: Helen Urmann, MA

Tartu 2024

Autorsuse deklaratsioon

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Töö sõnade arv: 7125

Greta-Liisa Lehtmaa, 20.05.2024

Annotatsioon

Eestis on suur osa vene keelt kõnelevaid inimesi, kuid nende valimisaktiivsus on madal, mis tähendab, et enamus Eesti elanike hääl ei ole kuuldav. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida Eesti vene keelt kõnelevate Ida-Virumaa noorte, vanuses 18-24 aastat, poliitilist esindatust, kuidas see võib olla seotud nende valimiskäitumisega ning milline võiks olla sobiv poliitiline esindatuses Riigikogus selle sihtrühma jaoks. Kavandatava töö uurimuse tulemuste põhjal mõistame, mida peavad need noored enda poliitilise esindatuse juures oluliseks, kuidas nende taju esindatusest võib selgitada valimiskäitumist ning kuidas saaks seda teadmist arvesse võttes kaasata neid efektiivsemalt poliitilistesse otsustusprotsessidesse.

Lisaks eelmainitule on huvi pakkuv ka küsimus, kas Riigikogus on hetkel piisavalt esindajaid selle sihtrühma jaoks ning kas nende olemasolu või puudumine Riigikogus mõjutab ka venekeelsete noorte valimisosalust. Vastust otsitakse uurimisküsimusele, kuidas sihtrühma kuuluvad noored tajuvad poliitilist esindatust, kuidas see võib olla seotud nende valijakäitumisega ja milline võiks olla Eesti vene keelt kõnelevate noorte, vanuses 18-24, jaoks nn ideaalne poliitiline esindaja riigikogus. Seda uurimust on vaja, et mõista, kuidas suurendada Eesti vene keelt kõnelevate noorte valimisaktiivsust ja poliitilist esindatust. Kui venekeelsetel noortel puudub tõhus poliitiline esindatus, ei pruugi nende mured ja huvid jõuda otsustusprotsessi. Uurimistulemuste põhjal saab paremini mõista, millist tüüpi esindatust noored sooviksid ja millised kandidaadid võiksid neid kõige tõhusamalt riigi tasandil esindada. See on oluline samm demokraatia tugevdamisel, ühiskonna sidususe edendamisel ning kõikide kodanike võrdse ja tõhusa osalemise tagamisel poliitilises otsustusprotsessis Eestis.

Peamiseks tulemuseks saab öelda, et noored ja venekeelsed inimesed Eestis otsivad esindajaid, kes mitte ainult ei vasta formaalsetele nõuetele, vaid kes ka sümbolistlikult ja tegevuslikult kajastavad nende vaateid, väärtusi ja vajadusi. Kui noored ja muud kogukonnad tunnevad, et neid esindavad poliitikud, kes jagavad nende tausta, mõistavad nende elustiili ja väljakutseid ning on aktiivselt pühendunud nende huvide kaitsmisele ja edendamisele, suureneb nende tõenäosus osaleda valimisprotsessides ja demokraatlikus elus laiemalt.

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Teoreetiline taust	8
1.1. Hanna Fenichel Pitkini esindatuse vormid.....	9
1.2. Poliitiline osalus ja üldine valimisaktiivsus Eestis.....	10
1.3. Eesti venekeelse elanikkonna demograafia ja poliitiline mõju.....	11
1.4. Eesti vene keelt kõnelevate Ida-Virumaa noorte, vanuses 18-24, valimisaktiivsus...	12
2. Metoodika	15
2.1 Uurimislähenemine.....	15
2.2 Andmete kogumine.....	15
2.3 Andmete analüüs.....	19
3. Analüüs	21
3.1 Demograafiline kirjeldus.....	21
3.2 Fookusgrupi intervjuud.....	22
3.3 Tulemus.....	25
4. Analüüsitulemustest tulenevad persoonad	27
4.1 Aleksandr.....	27
4.2 Anastassia.....	28
4.3 Aleksis.....	28
5. Järeldused analüüsist	30
6. Kokkuvõte	31
Kasutatud kirjandus	34
Lihtlitsents	36
LISA1	37

Sissejuhatus

Eesti vene keelt kõnelevate Ida-Virumaa noorte, vanuses 18-24 aastat, osalus poliitikas ja valimisaktiivsus on olnud madal. 2023. aasta Riigikogu valimistel osales näiteks noorte vanusegrupist ainult 6,7% kõigist hääletajatest, mis moodustas kõige madalama osaluse kogu valijaskonnas (Valimised 2023). Samuti tuleb arvestada, et venekeelsed inimesed moodustavad 27,4% Eesti elanikkonnast ning sellest protsendist elab 10,4% Ida-Virumaal, see seab olulise küsimuse alla nende valimisaktiivsuse puudumise taga olevad tegurid (Statistikaamet, 2023). See näitab ka, et nende kaasamine poliitilisse protsessi on äärmiselt oluline rahvusliku esindatuse ja enamuse kaasatuse seisukohast. Üheks põhjuseks, miks vene keelt kõnelevad noored ei hääleta, võib olla sobivate esindajakandidaatide puudumine; samas võivad noored ka tunnetada, et sarnaste kandidaatideta on nende huvid esindatud. Kavandatava uurimistöö eesmärk on uurida, kuidas tajuvad vene keelt kõnelevad Eesti noored oma poliitilist esindatust. Bakalaureusetöö üheks eesmärgiks on luua portree ideaalsest kandidaadist, kes võiks tõhusalt esindada venekeelset noortegrupi Riigikogus. Ehk kuidas tajub sihtrühm oma poliitilist esindatust ning kuivõrd mängib see rolli valimisotsuste, sealhulgas valima minemise otsuse juures? Selle uurimisprobleemi käsitlemine aitab sügavamalt mõista valimisaktiivsuse ja poliitilise esindatuse seoseid ning võib pakkuda praktilisi soovitusi selle valdkonna edasiseks arenguks Eestis. Käesolevas bakalaureusetöös käsitletakse erinevaid tegureid, mis mõjutavad venekeelsete noorte valimisaktiivsust ja poliitilist esindatust. Selle hulka kuuluvad sotsiaalsed ja kultuurilised mõjutegurid, mis võivad motiveerida või takistada noorte osalemist valimistel. Empiiriline uurimus antud töö kontekstis hõlmab praktiliste andmete kogumist ja analüüsi Eesti vene keelt kõnelevate noorte valimisaktiivsuse ja selle mõjutegurite kohta. See uurimus keskendub konkreetsete andmete kogumisele ja nende andmete põhjal järelduste tegemisele, et vastata uurimisküsimustele. Keskendudes Hanna Fenichel Pitkini esindatuse vormidele (1967) analüüsitakse, kuidas erinevad esindatuse aspektid mõjutavad venekeelsete noorte taju nende poliitilisest esindatusest ning kuidas need vormid võivad olla seotud nende valimisaktiivsusega. Pitkini töö esindatusest pakub väärtuslikku alust mõistmaks, kuidas poliitiline esindatus võib mõjutada valimisaktiivsust. Kirjeldav esindatus hõlmab esindajaid, kes jagavad sarnaseid demograafilisi omadusi nagu nende valijaskond, näiteks sugu, rass või sotsiaalmajanduslik taust. Kirjeldava esindatuse eesmärgiks on tagada, et valitud esindajad kajastaksid oma valijaskonna mitmekesisust. Sisuline esindatus keskendub sellele, kui hästi

esindajad kaitsevad ja edendavad oma valijate huve ja muresid, isegi kui neil pole sarnaseid demograafilisi omadusi. Sisuline esindatus keskendub esindajate kvaliteedile ja tõhususele oma valijate vajaduste rahuldamisel. Sümbolse esindatuse idee seisneb selles, kuidas valitud ametnikud toimivad sümbolitena rahva ja riigi jaoks. See esindatuse vorm rõhutab ametnike rolli rahva ja nende valijate väärtuste, identiteedi ja püüdluste kehastamisel. Esindajate roll ja käitumine hõlmab uurimist selle kohta, kuidas esindajad täidavad oma rolle demokraatlikus süsteemis ja millist käitumist noored järgivad. See võib hõlmata küsimust, kuidas esindajad tasakaalustavad oma enda arvamusi valijate eelistustega ning millised on nende eetilised kaalutlused esindamisel. Poliitilise suhtluse vormide all mõeldakse erinevaid viise, kuidas esindajad suhtlevad oma valijatega ja avaldavad oma seisukohti ja väärtusi. See võib sisaldada näiteks retoorikat, kõnesid ja poliitilist vestlust (Pitkin, 1967). Nende vormide analüüs aitab selgitada, kas ja kuidas venekeelsete noorte poliitiline esindatus mõjutab nende valimisaktiivsust. Antud materjalide ja info tulemustel uuritakse ja analüüsitakse milline peaks olema venekeelsete noorte jaoks ideaalne poliitiline esindatus Riigikogus ning kuidas selline esindatus võiks positiivselt mõjutada noorte valimisaktiivsust.

Teoreetilises etapis on käsitlemise rõhk Eesti vene keelt kõnelevate noorte, vanuses 18-24 aastat, valimisaktiivsusel, keskendudes just sellele noorte rühmale. Vaadeldakse, kuidas nad erinevad teistest vanuserühmadest ning millised on nende senised kogemused ja valimisaktiivsuse tulemused. Samuti ka poliitilise osaluse ja valimisaktiivsuse kontekstis Eestis uurida, et kuidas poliitiline süsteem ja valimisprotsessid on struktureeritud. See aitab mõista, millised on Eesti poliitilise osaluse ja valimisaktiivsuse üldised mustrid ning mis on vajalik selleks, et mõista, kuidas Eesti venekeelne elanikkond nendes protsessides osaleb. Samuti puudutatakse teoreetilises etapis ka Eesti venekeelse elanikkonna demograafia ja poliitilise mõju olulisi aspekte. Demograafiliste tunnuste, nagu vanus, elukoht, haridustase jne, analüüs võimaldab meil mõista, milline on selle elanikkonnarühma olemus ja kuidas nende demograafilised omadused võivad mõjutada nende poliitilist mõju ja valimisaktiivsust.

Uuringu tulemused näitavad, et noored soovivad poliitikas näha esindajaid, kes on ausad, noored ja pühendunud olulistele teemadele nagu keskkonnakaitse ja tehnoloogiline innovatsioon. Nad rõhutavad suurema kaasamise ja avatuse vajadust poliitikas, mis suurendaks nende usaldust ja osalust poliitilises süsteemis. Esindajad peaksid suutma integreerida erinevaid väärtusi ja huve, et esindada Ida-Virumaa noorte mitmekesiseid

vajadusi. Lisaks peaksid poliitikud sümbolsest peegeldama ja edendama demokraatlikke väärtusi ning ühiskondlikku kaasatust.

Persoonade analüüs tõi esile kolm esindajat, kes sümboliseerivad erinevaid esindatuse vorme ja noorte vajadusi. Esimene persoona, Aleksandr, on noor tehnoloogiahuviline, kes keskendub haridusele, tehnoloogilisele innovatsioonile ja sotsiaalsele õiglusele. Tema lähenemine poliitikale on kaasav ja innovatiivne, peegeldades noorte eesmärke ja väärtusi. Teine persoona, Anastassia, esindab mitmekultuurilist ja kaasavat poliitikat, keskendudes kultuurilisele lõimumisele ja vähemuste huvide kaitsmisele. Tema töö rõhutab kultuurilist mitmekesisust ja koostööd, pakkudes tuge ja kaasatust mitmekultuurilistes kogukondades. Kolmas persoona, Aleksis, on aktiivne poliitik, kes keskendub keskkonnateadustele, meediale ja kommunikatsioonile. Tema tegevus hõlmab noorte hariduse, digitaalsete uuenduste ja kliimamuutuste vastase võitluse edendamist. Kõik kolm persoonat sümboliseerivad noorte vajadusi ja väärtusi, pakkudes erinevaid mudeleid tõhusaks poliitiliseks esindatuseks ja suuremaks osaluseks poliitilises protsessis.

1. Teoreetiline taust.

Demokraatlik poliitiline esindatus on keeruline kontseptsioon, mis on rahva suveräänsuse ja demokraatliku kodakondsuse alus. Selle asemel, et lihtsalt kajastada eelnevalt kindlaksmääratud valijaskonna tahet, on poliitiline esindamine loominguine protsess, mis nii kujundab poliitilise kogukonna kui ka määratleb selle huvid. Peamised poliitikateooria arutelud hõlmavad küsimust, kas esindaja võib tegutseda iseseisvalt või peab ta järgima oma valijate mandaati, ning kas valitud organ peab demograafiliselt peegeldama elanikkonda, keda ta esindab (Forest, 2009).

Poliitiline esindatus on protsess, mille käigus valitud isikud (esindajad) tegutsevad valijate (esindatavate) nimel, esindades nende huve, vajadusi ja eelistusi seadusandlikes ja muudes otsustuskogudes. See on demokraatia keskne mehhanism, mis võimaldab kodanikel osaleda valitsemises kaudselt, valides oma esindajad, kes teevad poliitilisi otsuseid nende nimel. Hanna Pitkin määratleb poliitilist esindatust mitmetahulise nähtusena, mis hõlmab nelja peamist vormi: formaalne esindatus (institutsionaalsed mehhanismid ja protseduurid), sümboolne esindatus (esindajate roll sümbolitena), kirjeldav esindatus (esindajate ja valijate sarnasus teatud omaduste põhjal) ja sisuline esindatus (esindajate tegelik tegevus valijate huvide edendamiseks). Pitkin rõhutab, et tõeline poliitiline esindatus peab ühendama need kõik, tagades nii esindatavate huvide kaitse ja edendamise kui ka demokraatia toimimise (Pitkin, 1967).

Poliitilise esindatuse tunnetust kujundavad mitmed tegurid, sealhulgas demograafiline esindatus (esindajate ja valijate sarnasus), tegevuslik esindatus (esindajate tegelikud tegevused ja nende tulemused), sümboolne esindatus (esindajate roll sümbolitena), informatsioon ja kommunikatsioon (läbipaistvus ja selge suhtlus) ning institutsionaalne raamistik (valimissüsteemid ja seadusandlikud mehhanismid). Nende tegurite koosmõju määrab, kui adekvaatselt ja usaldusväärselt tajuvad kodanikud oma esindatust poliitilises süsteemis, mõjutades seeläbi usaldust ja rahulolu demokraatia toimimise suhtes (Pitkin, 1967).

1.1. Hanna Fenichel Pitkini esindatuse vormid

Hanna Fenichel Pitkini raamatus "*The Concept of Representation*" (1967) käsitletakse esindatuse kolme peamist vormi kirjeldav, sümboolne ja sisuline esindatus. Kirjeldav esindus tugineb esindajate ja nende valijate sarnasusele teatud omaduste põhjal. Sümboolne esindatus peegeldab, kuidas esindajad võivad kehastada ideid või omadusi, mis resoneerivad valijatega. Sisuline esindatus rõhutab esindaja võimet ja kohustust tegutseda valijate huvides. Pitkin toob välja, et tõhus esindatus nõuab vastastikust suhtlust ja "aruandekohustust" esindaja ja valijate vahel (Pitkin, 1967).

Kirjeldav esindus tugineb esindajate ja nende valijate sarnasusele teatud omaduste, nagu sugu, rass, etniline päritolu või sotsiaal-majanduslik taust, põhjal. See esinduse vorm rõhutab, et esindajad peaksid peegeldama ühiskonna demograafilist mitmekesisust, et tagada kõigi gruppide huvide ja kogemuste adekvaatne esindatus. Kirjeldava esinduse tähtsus seisneb selle potentsiaalis vähendada ühiskondlikku ebavõrdsust ja suurendada poliitilist kaasatust. Kui inimesed näevad, et keegi, kes jagab nende tausta ja kogemusi, on esindaja rollis, võib see suurendada nende sidet poliitilise süsteemiga ja usaldust selle vastu (Pitkin 1967; 39-43). Eestis võib kirjeldava esinduse näiteks tuua Riigikogu koosseisu, kus on esindatud erinevate rahvusrühmade ja piirkondade esindajad. On oluline, et Riigikogus oleks esindatud ka väiksemate rahvusrühmade, nagu venelaste ja teiste vähemuste esindajad. Kui näiteks Ida-Virumaa elanikkonnast valitud saadikud esindavad oma piirkonna eripäraseid majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme, peegeldab see kirjeldavat esindust. Selline esindatus aitab tagada, et kõik ühiskonnagrupid tunnevad, et nende huvid on poliitiliselt esindatud, vähendades sellega ühiskondlikku ebavõrdsust ja suurendades poliitilist kaasatust.

Sümboolne esindus viitab esindajate rollile kui sümbolitele, kes kehastavad teatud väärtusi, kultuuri või rahvuslikku identiteeti. Näiteks võib president või monarh sümboolselt esindada rahva ühtsust ja identiteeti, olles rahvusliku uhkuse ja ajaloolise järjepidevuse kehastus. Sümboolse esinduse olulisus seisneb selle võimes tugevdada ühiskonna legitiimsustunnet ja usaldust poliitiliste institutsioonide vastu. Sümboolse esinduse kaudu saavad kodanikud tunda, et nende riik ja väärtused on kaitstud ja esindatud ka laiemas rahvusvahelises kontekstis, mis omakorda suurendab rahva identiteedi ja ühtsuse tunnet (Pitkin 1967; 92-101). Eestis võib sümbolistlikku esindatust märgata erinevates sündmustes ja traditsioonides, mis kannavad endas rahva jaoks sügavat tähendust. Näiteks laulupidu, mis

on oluline osa Eesti kultuuripärandist, seda võetakse mitte ainult muusikalise sündmusena, vaid ka rahvusliku ühtsuse ja kultuurilise identiteedi sümbolina. Samuti on Vabadussõja võidusammas Tallinnas sümbol, mis väljendab Eesti iseseisvuse eest peetud võitlust ja austust sõjas langenutele. Lisaks võib tuua ka Eesti iseseisvuspäeva, mida tähistatakse iga aasta 24. veebruaril, mis sümboliseerib Eesti Vabariigi sündi ja iseseisvust. Poliitikud ja parteid kasutavad selliseid tähtpäevi sageli selleks, et rõhutada oma pühendumust rahvuslikele väärtustele ja suveräänsusele, tugevdades seeläbi oma positsiooni valijate silmis kui rahvuslike huvide kaitsjaid.

Sisuline esindus keskendub esindajate tegelikule tegevusele ja sellele, kuidas nad edendavad oma valijate huve ja eelistusi. Pitkini raamistikus on see mõiste tihedalt seotud ideega "tegutsemine kellegi eest", kus esindajate käitumine, otsused ja poliitikad on suunatud nende esindatavate hüvanguks. Sisuline esinduse vorm hõlmab poliitikute otsuseid, seadusandlikku tegevust ja poliitilist käitumist, mis peegeldavad valijate tahet ja vajadusi. Sisuline esindus on oluline, kuna see tagab, et poliitikud ei esinda vaid formaalselt või sümboolselt, vaid tegutsevad praktiliselt ja tõhusalt oma valijate huvide nimel. See loob vastutuse ja aruandekohustuse, kuna esindajad peavad demonstreerima, et nende tegevus toob valijatele kaasa reaalseid ja positiivseid tulemusi (Pitkin 1967; 114-130). Näiteks Eesti haridusreformid, mis on suunatud haridussüsteemi kaasajastamisele ja kvaliteedi tõstmisele. Need reformid, nagu õpetajate palga tõstmine ja hariduse rahastamise suurendamine, näitavad, kuidas poliitikud püüavad vastata haridussektori vajadustele ja ühiskondlikele ootustele, et tõsta hariduse kvaliteeti ja tagada parem tulevik nooremale põlvkonnale.

1.2 Poliitiline osalus ja üldine valimisaktiivsus Eestis

Poliitiline osalus ja valimisaktiivsus Eestis on läbi aegade näidanud mitmeid huvitavaid tendentse, mis peegeldavad nii kohalikke kui ka rahvusvahelisi suundumusi. Eestis on valimisaktiivsus olnud üsna kõrge võrreldes paljude teiste riikidega. Näiteks 2023. aasta Riigikogu valimistel oli valimisaktiivsus 63,7%, mis on oluliselt kõrgem võrreldav teiste Euroopa riikidega (Eesti Rahvusringhääling, 2023). See näitab, et Eesti kodanikud on üldiselt poliitiliselt aktiivsed ja huvitatud oma riigi juhtimise kujundamisest. Valimisaktiivsus on olnud suhteliselt stabiilne, kuigi on esinenud kõikumisi, mida mõjutavad mitmed tegurid nagu poliitiline kliima, kandidaatide populaarsus ja ühiskondlikud küsimused valimisperioodil. Poliitiline osalus ei piirdu aga ainult valimistega. See hõlmab ka erinevaid

kodanikutegevusi nagu meeleavaldused, petitsioonid ja aktiivne osalemine kohalikes kogukondades. Digitaalsed platvormid ja sotsiaalmeedia on muutnud poliitilise osaluse maastikku, võimaldades inimestel kergemini organiseeruda ja levitada oma sõnumeid.

Valimisõiguse ajalugu Eestis ulatub tagasi 20. sajandi algusesse, kui Eesti esmakordselt kehtestas üldise ja võrdse valimisõiguse. See oli märkimisväärne samm, arvestades toonaseid Euroopa laiemaid suundumusi, kus paljudes riikides oli valimisõigus piiratud. Eesti on näidanud eeskju ka digitaalse hääletamise rakendamisel, olles üks esimesi riike, mis võimaldas e-hääletamist riiklikul tasemel, mis on tõenäoliselt kaasa aidanud kõrgemale valimisaktiivsusele või valimisharjumuse juurutamisele, eriti nooremate valijate seas (International IDEA, 2024).

1.3. Eesti venekeelse elanikkonna demograafia ja poliitiline mõju

Eesti venekeelne elanikkond moodustab suure osa riigi demograafiast, hõlmates ligikaudu 27,4% elanikkonnast, kuhu kuuluvad peamiselt venelased, ukrainlased ja valgevenelased. Enamik neist asus Eestisse elama nii Nõukogude Liidu ajal kui ka Ukraina sõja ajal ning on jäänud püsivateks elanikeks (Statistikaamet, 2023).

Venekeelse elanikkonna poliitiline mõju Eestis on keerukas ja vastuoluline, peamiselt keelebarjääri ja kodakondsuse poliitika tõttu. Venekeelsetel inimestel, kes ei vasta kodakondsusnõuetele, on piiratud võimalused osaleda poliitilises elus, näiteks hääletada (Valimised, 2024). See loob olukorra, kus suur osa elanikkonnast ei saa esindajate valimises kaasa rääkida, mis omakorda võib suurendada ka pingeid ühiskonnas.

Lisaks on venekeelsel elanikkonnal oma infoväljad ja meediatarbimisharjumused, mis erinevad eestikeelsete elanike omadest. See on toonud kaasa erinevused suhtumises sellistesse küsimustesse nagu Venemaa mõju ja ohud, kus venekeelsed inimesed kipuvad olema vähem mures Venemaa mõju pärast Eestile võrreldes eestikeelsete elanikega (ICDS, 2017).

Elukohasegregatsioon ja sotsiaalmajanduslik lõhe on samuti probleemid, mis ilmnevad venekeelse elanikkonna seas. Paljud venekeelsed elavad etniliselt ja sotsiaalmajanduslikult segregeeritud piirkondades, mis võivad takistada nende edukat integratsiooni ja osalemist ühiskonnas (European Website on Integration, 2018). Venekeelse elanikkonna integratsiooni

ja osalemise parandamiseks on haridusel oluline roll. On üldine konsensus, et ühine hariduskeskkond eestlaste ja venekeelsete vahel võib luua olulisi muutusi Eesti ühiskonnas (European Website on Integration, 2018). Samas on haridussüsteemis senimaani toimumas muutused, mis viiksid erinevate koduste keeltega õpilased samasse keelevälja, seda näiteks hetkel rakendatava eestikeelsele haridusele ülemineku strateegia kaudu.

Lisaks sisepoliitilistele küsimustele on Eesti venekeelne elanikkond ka rahvusvahelise mõju objekt, eriti seoses Venemaa mõjupüüdlustega. Vene meedia ja informatsiooni levik mängib suurt rolli venekeelse elanikkonna hoiakutes ja arvamustes, eriti seoses Eesti-Vene suhetega ja rahvusvaheliste sündmustega nagu Ukraina konflikt. Vene meedia kujutab tihti Eestit negatiivses valguses, mis võib mõjutada venekeelsete elanike suhtumist Eesti poliitikasse ja ühiskonda (ICDS, 2017).

Hoolimata väljakutsetest, on märke sellest, et venekeelse elanikkonna poliitiline aktiivsus on kasvamas. Näiteks on venekeelsed poliitilised parteid ja kandidaadid hakanud rohkem osalema kohalikes ja riiklikes valimistes, püüdes esindada venekeelseid huve Eesti poliitilises elus. Siiski on endiselt oluline lõhe venekeelsete ja eestikeelsete elanike valimisaktiivsuses, mis kajastub erinevates poliitilistes eelistustes ja hääletamise käitumises (European Website on Integration, 2023).

1.4. Eesti vene keelt kõnelevate Ida-Virumaa noorte, vanuses 18-24, valimisaktiivsus

Eesti vene keelt kõnelevate Ida-Virumaa noorte, vanuses 18-24 aastat, osalus poliitikas ja valimisaktiivsus on olnud madal. 2023. aasta Riigikogu valimistel osales ainult 6,7% kõigist hääletajatest sihtrühma vanusegrupis, mis moodustas kõige madalama osaluse kogus valijaskonnas (Valimised, 2023). Samuti tuleb arvestada, et venekeelsed inimesed moodustavad 27,4% Eesti elanikkonnast, mis seab olulise küsimuse alla nende valimisaktiivsuse puudumise taga olevad tegurid (Statistikaamet, 2023).

Eesti noorte madal valimisaktiivsus on murettekitav, arvestades nende potentsiaali mõjutada poliitilisi tulemusi; noored moodustavad valimisõiguslikest inimestest 14,43% (Statistikaamet, 2024). Kantar Emor tegi 2019. aastal Eesti Noorteühenduste Liidu poolt tellitud uuringu, mis näitas, et paljud noored jätavad valimisõiguse kasutamata peamiselt

huvi- või ajapuuduse tõttu (Kantar Emor, 2019). Samuti toob uuring välja, et valimiskampaaniates on noorte jaoks suunatud sisu puudulik või ei jõua see noorteni, mille tagajärjeks on noorte madal informeeritus ja kaasatus (Kantar Emor, 2019).

Lisaks heidetakse uuringusvalgust sellele, kuidas erakondade kommunikatsioonistrateegiad valimisperioodidel noori ei haara. Ühest noortele suunatud reklaamist valimiskampaania ajal ei piisa, sest see näitab, et noorte häält ei peeta tegelikult oluliseks. Teisisõnu, noorte kaasamiseks ja nende hääle tähtsustamiseks on vaja rohkem kui ainult üksikuid reklaamikampaaniaid; see nõuab pidevat ja sihipärast pingutust. Sellest hoolimata kutsub uuring noori üles valimisprogramme lähemalt uurima, et lasta oma häälel kõlada, sest valimistel mitteosalemine tähendab nende arvamuste puudumist poliitilistes otsustes (Kantar Emor, 2019).

Alates 2015. aastast on 16- ja 17-aastastel noortel Eestis hääletamisõigus kohalikel valimistel, eesmärgiga laiendada poliitilise osaluse baasi ja soodustada nooremate inimeste suuremat kaasatust poliitikasse (Riigikogu, 2015). Siiski on Ida-Virumaa valimisaktiivsus olnud pidevalt madal. 2017. aasta kohaliku omavalitsuse valimistel oli see alla 45%, mis näitab sealsete elanike, sealhulgas noorte, vähest osalust. Võrreldes Harju ja Hiiu maakondadega, kus e-hääletuse aktiivsus oli vastavalt 40% ja 43%, oli Ida-Virumaal see vaid 15% (Sõstra, 2019).

Ida-Virumaa on üks madalaima valimisaktiivsusega piirkondi Eestis, jäädes alla riigi keskmisele. Näiteks 2023. aasta Riigikogu valimistel oli Ida-Virumaa aktiivsus kõige madalam, 52,7% (Eesti Rahvusringhääling, 2023). Uuringud on näidanud, et Narva linna ja Ida-Virumaa noored valijad on kõige passiivsemad (Eesti Statistika, 2018). See madal aktiivsus võib olla seotud suure venekeelse elanikkonnaga, kellel on vähem sidemeid Eesti poliitikaga, või usuga, et nende hääled ei mõjuta tulemust. Lisaks mõjutavad seda sotsiaalmajanduslikud tegurid, nagu kõrgem töötuse määr ja madalam sissetulekute tase. Piirkonna madal poliitiline haridus ja teadlikkus on samuti takistuseks aktiivsele osalemisele valimistel.

Kristina Kallase koostöös Balti Uuringute Instituudiga läbi viidud Narva gümnasistide uuring "Narva gümnasistide teadlikkus põhiõigustest ning osalemine ühiskondlikus ja poliitilises elus" (2012) näitab, et Ida-Virumaa venekeelsete noorte poliitiline esindatus on piiratud ja

sõltub suuresti nende teadlikkusest põhiõigustest ja poliitilistest õigustest (Kallas, 2012). Kuigi vastanute seas oli märkimisväärne teadlikkus valimisõigusest, olid siiski arusaamad õigusest kaitsele seaduse ees ja sõna- ning mõttevabadusest puudulikud, mis võib piirata nende aktiivset osalust poliitilistes protsessides (Kallas, 2012; 5-6).

Venekeelsed noored Narvas tunnevad sageli, et poliitika on peamiselt poliitikute asi, kuigi 77% vastanutest leidis, et kõik Eesti elanikud peaksid poliitikas osalema olenemata kodakondsusest ja rahvusest. See viitab sellele, et kuigi noored tunnustavad poliitika tähtsust, on nende aktiivne osalemine piiratud, mis võib mõjutada nende tajutud poliitilist esindatust (Kallas, 2012; 7). Uuring tõi esile, et Narva noorte pessimism oma võimete osas mõjutada kohalikku poliitikat kinnitab nende tunnet, et poliitikud ei hinda ega arvesta nende arvamusi, mis vähendab nende huvi ja osalust poliitikas (Kallas, 2012; 11-12).

Lisaks näitas uuring, et Narva noored ei näe oma tulevikku tihedalt seotuna Narva linnaga, kuna paljud plaanivad pärast gümnaasiumi lõppu kolida kas välismaale või Eesti teistesse piirkondadesse. See väljaränne on peamiselt tingitud soovist jätkata haridusteed või leida tööd, mis mõlemad pakuvad paremaid eneseteostusvõimalusi mujal kui Narvas (Kallas, 2012; 10-11). See asjaolu võib samuti vähendada noorte motivatsiooni osaleda Narva kohalikus poliitikas ja mõjutada seeläbi nende tajutavat poliitilist esindatust. Tulemused rõhutavad vajadust paremini harida noori põhiõiguste ja poliitilise osaluse alal ning luua rohkem võimalusi nende aktiivseks kaasamiseks, et tugevdada demokraatlikku osalust ja poliitilist esindatust Ida-Virumaal (Kallas, 2012).

2. Metoodika

Metoodika peatükk hõlmab endas järgmisi osiseid: uurimislähenemine, andmekogumistehnika ja valim.

2.1 Uurimislähenemine

Uurimus keskendub Eesti vene keelt kõnelevate Ida-Virumaa noorte, vanuses 18-24 aastat, poliitilisele esindatusele ja valimisaktiivsusele, mistõttu on asjakohane kasutada kvalitatiivset uurimislähenemist - see võimaldab koguda uuritava sihtgrupi käest sisendit nende tausta, kogemust ja maailmatõlgendust arvestades. Empiiriline osa hõlmab praktilist andmekogumist, mis uurib valimiskäitumise mõjutegureid ja noorte tajutud poliitilist esindatust, ja andmeanalüüsi. Teoreetiliselt toetub töö Hanna Fenichel Pitkini esindatuse kontseptsioonidele (Pitkin, 1967), analüüsides kirjeldavat, sisulist ja sümboolset esindatust ning nende mõju valimisaktiivsusele. Lisaks käsitletakse demograafilisi omadusi ja poliitilist mõju, pakkudes sügavamaid teadmisi Eesti venekeelse noorte rühma kohta. Uurimistöö eesmärk on muu hulgas luua arusaam ideaalsest poliitilisest esindajast, mis võiks parandada venekeelsete noorte poliitilist kaasatust ja valimisaktiivsust Eestis.

2.2 Andmete kogumine

Andmete kogumiseks kasutatakse fookusgrupi intervjuude meetodit. Fookusgrupi intervjuud on antud uurimuses eriti tõhusad mitmel põhjusel. Esiteks, võimaldavad need süvitsi arutleda keeruliste teemade üle nagu valimisaktiivsus ja poliitiline esindatus, tuues esile uusi vaatepunkte ja süvendades arutelu, mida individuaalses intervjuus ei pruugi käsitleda. Teiseks, aitab grupi sotsiaalne dünaamika, eriti kui osalejad jagavad ühiseid kogemusi nagu Ida-Virumaa venekeelsed noored, julgustada osalejaid avameelselt oma mõtteid jagama. Lisaks võimaldab fookusgrupi formaat paremini mõista kultuurilist ja keelelist konteksti, mis mõjutab noorte vaateid poliitilisele osalusele. Samuti toob grupiarutelu esile teemade mitmekülguse, mis võib individuaalses küsitlemises märkamata jääda. Lõpuks muudab fookusgrupi intervjuude kasutamine andmekogumise protsessi kiireks ja efektiivseks, võimaldades uurijal lühikese aja jooksul koguda rikkalikku ja mitmekesist andmestikku.

Fookusgrupi intervjuusid viidi kokku läbi kolm ning eesmärgiks oli leida igas fookusgrupis osalema kuus sihtrühma kuuluvat noort. Intervjuude arvu ning osalejate arvu intervjuudes

tuletas autor metoodikateooria põhjal. Sellest lähtuvalt peetakse fookusgrupi sobivaks osalejate arvuks 6-8 uuritavat (Vihalemm, 2014). Fookusgruppide arvu määras aga küllastuspunkti loogika ehk teemade küllastumise saavutamise järel lõpetati andmekogumine.

Fookusgruppide intervjuudes osalesid Eesti vene keelt kõnelevad Ida-Virumaa noored. Valimile seati kolm kriteeriumit. Üheks kriteeriumiks on vanus. Valimi vanusevahemik on valitud selle põhjal, et alates 18. eluaastast on noortel tavaliselt juba kujunenud välja isiklik identiteet ja oma arvamused, mis on olulised uurimistöö seisukohast. Noorsootöö seaduse järgi käsitletakse noori vanuses 7-26 aastat, kuid käesolevas uurimuses on ülemine piir määratud 24. eluaastaga, et hoida fookus konkreetsel vanusegrupil (Noorsootöö seadus). Teiseks kriteeriumiks on uuritavate elukoht: osalema värvati taasiseseisvunud Eestis kasvanud, enamiku elu siin elanud noored, kes resideeruvad Ida-Virumaal. Kui noor on veetnud enamiku oma elust Eestis, võimaldab see neil olla seotud Eesti sotsiaalse ja kultuurilise kontekstiga. Isikud, kes on väga noorelt Eestisse kolinud, siin kasvanud, isegi kui on veetnud ka aega elades või õppides ka välismaal. Kolmas kriteerium oli rahvustaust, kus valimisse olid kaasatud noored, kelle kodukeel või üks kodukeeltest on vene keel. See võib hõlmata ka noori, kelle üks vanematest on vene päritolu. Enne fookusgrupi intervjuusid selgitati küsitluse abil välja noorte täpsem taust ja perede keeleline ning kultuuriline dünaamika, eriti arvestades Ida-Virumaa eripära ja selle piirkonna tihedaid kultuurilisi sidemeid vene kultuuriga.

Fookusgrupi intervjuukava on poolstruktureeritud, mis tähendab, et uurija sai intervjuusid läbi viies muuta küsimuste sõnastust ja järjekorda, samuti esitada selgitavaid ja täpsustavaid küsimusi. See annab võimaluse küsida lisaküsimusi ja selgitusi, et uuritavat teemat paremini mõista või selle ulatust laiendada (Õunapuu 2014, 171) ning seeläbi suurendada ka andmete usaldusväärsust (uuritavate kaasamine). Enne intervjuude läbi viimist uuritavate seas viidi läbi ka pilootintervjuu uuritavate sihtgruppi kuulunud isikuga, kes värvati mugavusvalimi abil. Pilootintervjuust lähtudes täiendati intervjuukava.

Uuringus osalejad andsid nõusoleku fookusgrupi intervjuudes osalemiseks. Uuritavatele selgitati enne intervjuu toimumist uurimuse eesmärki ning nende andmete kasutamise tausta.

Intervjuude jaoks kontakteerus uurija Ida-Virumaa koolide kontaktisikute, kohaliku omavalitsuse kontaktisikute ja Tartu Ülikooli Narva Kolledži poole. Kõigilt, kellega uurija

kontakti võttis, sai vastuseks, et edastavad infot oma ringkonnas edasi. Inimesi, kes intervjuudes oleks osaleda tahtnud, oli väga vähe ning see nõudis paralleelselt ka teiste valimivõtutehnikate kasutamist. Sestap võttis uurija kasutusele lumepallivalimi meetodi, kus palus mõnelt teadaolevalt osalejalt soovitada teisi potentsiaalseid osalejaid. Samuti kasutas uurija sotsiaalmeediat kui laiema levikuga meediakanalit, et kutsuda üles inimesi osalema. Nende kolme tehnika rakendamise abil kogunes piisavalt uuritavaid, kelle seast valida intervjuudes osalejaid.

Intervjuude pikkus varieerus. Lühim intervjuu kestis 56 minutit ning pikim tund ja 20min. Intervjuu alguses lõi uurija ehk intervjuueerija soodsa keskkonna suhtlemiseks, kasutades seltskondlikku vestlust, kus sai kõigiga tuttavaks. Edasi tutvustas uurija töö olulisust ning eesmärki ja selgitas intervjuueeritavatele nende panuse olulisust uuritava töö loomisse. Intervjuueerija andis intervjuueeritavatele märku, et kui nad ei soovi küsimustele vastata, siis võivad nad vaikida. Samuti ka võivad igal hetkel intervjuu peatada ja lahkuda. Seejärel asuti intervjuuküsimuste juurde, liikudes üldisematest küsimustest enam süvitsi küsimusteni.

Intervjuude kestus ja detailide sügavus olid suuresti mõjutatud sellest, kui avatud olid intervjuueeritavad ja kui palju noored olid varem mõelnud küsimustele, mis on seotud käesoleva uurimusega. Oluline on märkida, et intervjuueeritavad ei olnud eelnevalt teadlikud küsimustest, mis neile esitatakse. Need uuritavad, kes olid eriti avameelsed või kes olid tunnistanud, et nad on varem põhjalikult mõtisklenud valimisaktiivsusele ja sellega seotud teemadel, pakkusid eriti põhjalikke vastuseid, sageli selgitasid noored oma mõtteid detailselt ja erinevate osalejate vastusevariantide plusse ja miinuseid kaaludes.

Mitmed intervjuueeritavad rõhutasid, et nende jaoks on uurimuses osalemiseks anonüümsus äärmiselt oluline. Vastajate isikule viitavad andmed eemaldati intervjuude transkribeerimise käigus ning uuritavatele omistati koodid, mille alusel neid eristada. Kood sisaldas fookusgrupi intervjuu numbrit (1-3), millele järgnes täht "I", sümboliseerides sõna "intervjuu", ja seejärel registreerimisnumbrit (1-6), tähistatud tähega "P", mis sümboliseerib sõna "persoon". Näiteks osales osaleja esimeses fookusgrupi intervjuus ja registreeris end kolmandana, mistõttu tema koodiks oli "I1.P3".

Intervjueeritavate koodid:

Tabel 1. Tabel intervjueeritavate koodidest (autori koostatud)

Intervjueeritava kood	Vanus	Elukoht	Haridustase
I1.P1	22	Sillamäe	Keskharidus
I1.P2	19	Narva	Keskharidus
I1.P3	23	Narva	Bakalaureus
I1.P4	23	Narva	Bakalaureus
I1.P5	24	Narva	Bakalaureus
I1.P6	18	Sillamäe	Põhiharidus
I2.P1	19	Narva	Keskharidus
I2.P2	23	Narva	Keskharidus
I2.P3	20	Narva-Jõesuu	Keskharidus
I2.P4	21	Narva	Keskharidus
I2.P5	23	Narva	Bakalaureus

I2.P6	20	Narva	Keskharidus
I3.P1	23	Narva	Keskharidus
I3.P2	22	Jõhvi	Keskharidus
I3.P3	24	Jõhvi	Bakalaureus
I3.P4	18	Jõhvi	Põhiharidus
I3.P5	21	Narva	Keskharidus
I3.P6	21	Narva-Jõesuu	Kutseharidus

Intervjuud viidi läbi vahemikus 01.04.2024-15.04.2024 kaheksateistkümne uuritava Zoom platvormi vahendusel. Intervjuud toimusid uuritavate valikul eesti keeles. Intervjuusid oli ajaliselt keeruline paika panna, kuna paljude osalejatega oli raske leida ühisaega. Selle tõttu tuli mõnel juhul leida ka uusi uuritavaid, kes saaks asendada inimesi, kellele ajaliselt intervjuu ei sobinud. Intervjuud olid sisukad, kuid oli osalejaid, kellelt oli keeruline infot kätte saada. Kuigi uurija proovis domineerivate vastajate kõrval sõna anda ka vähem aktiivsetele osalejatele, ei olnud mõned neist siiski kuigi jutukad. Intervjuudes lähtuti intervjuukavast (LISA1) kuhu olid koostatud baasküsimused ning millest ka intervjuus lähtuti.

2.3 Andmete analüüs

Andmeanalüüs toimus kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Osaliselt põhineti analüüsis deduktiivsel lähenemisel ehk analüüsiraamistiku moodustamise aluseks võeti Hanna Fenichel Pitkini esindatuse vormid. Tema esindatuse vormid pakuvad raamistiku, mille abil analüüsida Eesti vene keelt kõnelevate noorte ootusi ja eelistusi nende potentsiaalsete

esindajate suhtes. Pitkini kontseptuaalne raamistik aitab meil mõista, millist tüüpi esindatust noored soovivad ja millised kandidaadid võiksid neid tõhusalt esindada. Selle kõrval kodeeris uurija ka neid esindatusele viitavaid osiseid, mida otseselt Pitkini raamistikuga seostada ei saanud, kuid mis tundusid teema mõtestamiseks olulised. Nende süstematiseerimiseks kasutas autor induktiivset kodeerimist.

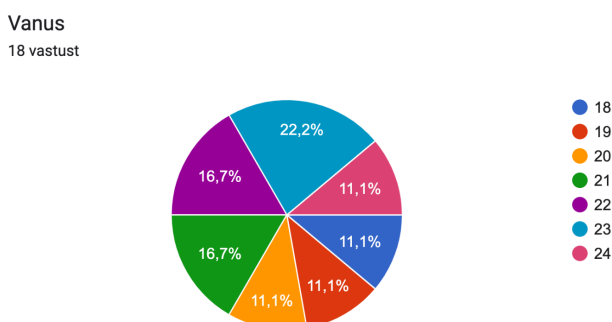
Lisaks sellele kasutas autor kvalitatiivset lähenemist niinimetatud ideaalesindajate persoonade loomiseks. Persoonade loomise aluseks olid läbi viidud intervjuud. Kui tavaliselt põhinevad loodavad persoonad vastajate omadustele, siis selle uurimuse kontekstis paluti osalejatel reflekteerida, mida nad peavad oluliseks oma esindajate juures. Saadud vastuste põhjal kodeeriti ning grupeeriti esindajate omadused.

3. Analüüs

Antud analüüs vastab uurimuse kesksele uurimisküsimusele: kes esindab Eesti vene keelt kõnelevaid noori, vanuses 18-24, ning mis on ka nende valimisaktiivsus Ida-Virumaa näitel. Töös kasutatakse mõtete ilmestamiseks keeleliselt toimetatud väljavõtteid intervjuudest.

3.1 Demograafiline kirjeldus

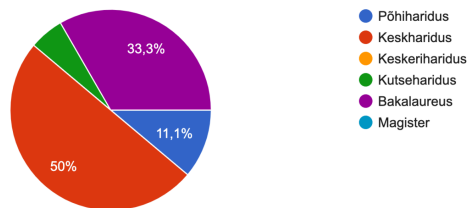
Uuringus osales kokku 18 noort vanuses 18 kuni 24 aastat, kes kõik olid pärit Ida-Virumaalt, peamiselt Narvast. Intervjuud jagunesid kolme fookusgrupi vahel. Vanuselisel oli osalejate jaotus järgmine: kaks 18-aastast, kaks 19-aastast, kaks 20-aastast, kolm 21-aastast, kolm 22-aastast, neli 23-aastast ja kaks 24-aastast (Joonis 1).

Joonis 1. Fookusgrupis osalejate vanus.

Geograafiliselt olid osalejad esindatud järgmistest piirkondadest: 11 Narvast, 3 Jõhvist, 2 Sillamäelt ja 2 Narva-Jõesuust. Haridustasemelt oli üheksa osalejat keskkaridusega, kuus osalejat bakalaureuse kraadiga, kaks olid põhiharidusega ja üks omab kutseharidust (Joonis 2). Soolise jaotuse poolest oli osalejate arv võrdne, osales nii mehi kui ka naisi.

Haridustase
18 vastust

Joonis 2. Fookusgrupis osalejate haridustase.

3.2 Fookusgrupi intervjuud

Enamik fookusgrupi intervjuus osalenud noori rõhutas vajadust esindajate järele, kes jagavad nendega sarnaseid demograafilisi tunnuseid nagu vanus, hariduslik taust ja kultuuriline päritolu. Noored soovivad näha Riigikogus esindajaid, kes mõistavad nende eluviisi, mis on eriti oluline venekeelsete noorte puhul. Lähtudes Hanna Fenichel Pitkini esindatuse vormidest, siis see näitab, et kirjeldav esindatus on oluline, kuna see aitab noortel tunda, et nende hääled on kuulnud ja nende huvid on esindatud. Näiteks osaleja I1.P1 rõhutas vajadust näha Riigikogus noori esindajaid, kes mitte ainult ei jaga sarnaseid tunnuseid, vaid kes aktiivselt kaitsevad ja edendavad noorte huve ja muresid. I1.P2, pärit Narvast, kuigi poliitiliselt vähem aktiivne, leidis, et noorte hääle kuuldavaks tegemiseks on vajalik kaasav ja läbipaistev poliitika. I1.P3, kes on veendunud sotsiaaldemokraat, väärtustab sotsiaalse õigluse ja võrdõiguslikkuse edendamist, eriti LGBT+ kogukonna õiguste osas. Ta rõhutas, et esindajad peaksid olema aktiivsed nende põhimõtete edendamisel, mitte ainult neid toetama.

Osalejad tõid esile, et poliitilised esindajad peaksid aktiivselt kaitsma ja edendama nende huve, näiteks hariduse, keskkonna ja majanduskasvu osas. Nad ootavad, et esindajad oleksid pädevad, informeeritud ja võimelised ellu viima tõhusat poliitikat, mis peegeldavad noorte vajadusi ja soove. Noorem osaleja I1.P6, kes alles kujundab oma poliitilisi vaateid, tunneb vajadust esindajate järele, kes mõistavad tema demograafilisi ja sotsiaalseid tunnuseid, nagu noorus ja vene keele oskus ning vähene eesti keele oskus.

Fookusgrupi intervjuude tulemused näitavad, et noored ootavad poliitikutelt ausust, pühendumust ja valmisolekut töötada ühiskonna hüvanguks, mitte kitsaste erakondlike huvide nimel. Näiteks I2.P1, loov ja kunstile pühendunud noor, tunneb, et poliitika on

keeruline ja distantseeruv, mistõttu ei samastu ta tugevalt poliitilise maailmaga. Tema jaoks on olulised poliitikud, kes rõhutavad ausust ja ühiskondlikku hüvangut, ning ta sooviks näha rohkem empaatilisi naispoliitikuid, kes mõistavad noorte häält. I2.P2, kes on pühendunud keskkonnaaktivismile, soovib näha poliitilises sfääris rohkem tõsist pühendumust keskkonna- ja jätkusuutlikkuse teemadele. Ta samastub poliitikutega, kes on kõrgharitud ja avatud meelega, eriti need, kes suudavad integreerida keskkonnakaitse poliitilistesse otsustusprotsessidesse.

Samuti otsib I2.P3, tehnoloogiahuviline ja uuenduste pooldaja, poliitikuid, kes suudaksid esindada tehnoloogilist arengut ja majanduskasvu. Tema jaoks on oluline, et poliitikas oleks rohkem noori, tehnoloogiliselt kogenud isikuid, kes mõistavad tehnoloogia mõju ühiskonnale ja majandusele. Ida-Virumaa noored, nagu I2.P4, kelle eelistused kaldusid konservatiivsemate vaadetega poliitiliste jõudude poole, rõhutavad rahvuslikke väärtusi ja kultuuri säilitamist. Tema jaoks ideaalne poliitiline esindaja oleks noor, eestimeelne naispoliitik, kes on suuteline ühendama traditsioonilisi väärtusi kaasaegsete väljakutsetega. I2.P5, kelle huvid on sügavalt seotud tehnoloogiaga, soovib samuti näha poliitikas noori, haritud isikuid, kes mõistavad ja toetavad digitaalset arengut ja majanduskasvu. I2.P5 väärtustab poliitikuid, kes suudavad esindada nii siseriiklikke kui ka rahvusvahelisi huve, integreerides tehnoloogia lahendusi ühiskondlikele probleemidele.

Noorte poliitilised eelistused ja ootused sisulisele esindatusele varieeruvad suuresti sõltuvalt nende isiklikest huvidest ja taustast. Näiteks I1.P1, kes otsib esindajaid, kes jagavad tema sotsiaaldemokraatlikke vaateid ja on pärit sarnastest kogukondadest, väärtustab haridust ja pidevat enese harimist. I2.P2, kes on pühendunud keskkonnaaktivismile, soovib näha poliitilises sfääris rohkem tõsist pühendumust keskkonna- ja jätkusuutlikkuse teemadele. Samas I2.P4, kelle eelistused kaldusid konservatiivsemate vaadetega poliitiliste jõudude poole, rõhutab rahvuslikke väärtusi ja kultuuri säilitamist. Mõned noored, nagu I1.P6 ja I2.P6, tunnevad, et nende poliitilised vaated on veel kujunemisjärgus, kuid noored soovivad esindajaid, kes mõistavad nende demograafilisi ja sotsiaalseid tunnuseid.

Näiteks I3.P1, 23-aastane osaleja, kes osaleb aktiivselt ühiskondlikus elus, soovib näha Riigikogus nooremaid ja sarnase taustaga esindajaid, kes suudaksid olla ausad, läbipaistvad ja noorema põlvkonna huvide eest väljas. Ta väärtustab sotsiaaldemokraatlikke ja reformierakondlikke vaateid, mis näitavad sisulise esindatuse tähtsust tema poliitilises

identiteedis. Noored tõid välja, et poliitilised esindajad peaksid toimima ka sümbolitena, kes peegeldavad ja edendavad demokraatlikke väärtusi ja ühiskondlikku kaasatust. Sümboolne esindatus tähendab, et esindajad kajastavad ja tugevdavad noorte usku poliitilisse süsteemi ja demokraatia toimimisse. I3.P2, 22-aastane osaleja, rõhutab keskkonnakaitse tähtsust ja toetab Eestimaa Rohelisi, mis peegeldab tema sisulist esindatust, kuna tema vaated ja mured on poliitiliselt esindatud. I3.P3, 24-aastane osaleja, näitab tugevat eelistust poliitikutele, kes toetavad tehnoloogilist arengut ja digitaalset turvalisust, rõhutades sisulise esindatuse olulisust. Kuigi I3.P3 ei nõua, et poliitikud jagaksid tema demograafilisi tunnuseid, ootab ta, et nad mõistaksid tehnoloogia tähtsust.

Osalejad tunnevad, et praegused poliitilised esindajad ei kaitse piisavalt nende huve, eriti seoses noorsootöö ja hariduse edendamisega. Näiteks I3.P4, 18-aastane osaleja, peab lugu konservatiivsetest vaadetest ja rahvuslikest väärtustest ning soovib, et poliitikud kaitseksid kohalikku kultuuri ja traditsioone. Tema kirjeldav esindatus peegeldab soovi poliitikute järele, kes kaitsevad kohalikku kultuuri ja traditsioone. Ta toetab poliitikut, kes suhtlevad selgelt ja kaitsevad kohalikke huve, rõhutades sisulist esindatust. I3.P5, 21-aastane osaleja, kes toetab Reformierakonda ja majandusliberalismi, ootab, et poliitikud jagaksid tema hariduslikke ja majanduslikke väärtusi ning tegeleksid oluliste küsimustega, nagu majanduse arendamine ja hariduse parandamine. Teisisõnu, kui esindus on sisuline ja tõhus, siis poliitikud tegelevad oluliste küsimustega, nagu majanduse arendamine ja hariduse parandamine. I3.P6, 21-aastane osaleja, tunneb, et poliitika ei mõjuta tema igapäeva elu, kuid ta soovib, et poliitikud oleksid selgesti ja arusaadavalt mõistetavad ka poliitikakauge inimese jaoks, keskendudes kohaliku kogukonna probleemidele.

Fookusgrupi osalejate seas esile tõusnud ideaalne poliitiline esindaja on keegi, kes on noor ja jagab noorte demograafilisi tunnuseid, on haritud ja avatud mõtteviisiga ning suudab ausalt ja avatult suhelda, edendades läbipaistvat poliitikat. Näiteks I3.P1, 23-aastane osaleja, kes osaleb aktiivselt ühiskondlikus elus, soovib näha Riigikogus nooremaid ja sarnase taustaga esindajaid, kes suudaksid olla ausad, läbipaistvad ja noorema põlvkonna huvide eest väljas. Ta väärtustab sotsiaaldemokraatlikke ja reformierakondlikke vaateid, mis näitavad sisulise esindatuse tähtsust tema poliitilises identiteedis. I3.P2, 22-aastane osaleja, kes rõhutab keskkonnakaitse tähtsust ja toetab Eestimaa Rohelisi, peegeldab tema sisulist esindatust, kuna tema vaated ja mured on poliitiliselt esindatud. I3.P3, 24-aastane osaleja, näitab tugevat

eelistust poliitikutele, kes toetavad tehnoloogilist arengut ja digitaalset turvalisust, rõhutades sisulise esindatuse olulisust. Kuigi I3.P3 ei nõua, et poliitikud jagaksid tema demograafilisi tunnuseid, ootab ta, et nad mõistaksid tehnoloogia tähtsust.

Sümboolselt ootab I3.P4, 18-aastane osaleja, et poliitikud käituksid eeskujulikult ja kaitseksid kohalikke kultuuriväärtusi. I3.P5, 21-aastane osaleja, kes toetab Reformierakonda ja majandusliberalismi, ootab, et poliitikud jagaksid tema hariduslikke ja majanduslikke väärtusi ning tegeleksid oluliste küsimustega, nagu majanduse arendamine ja hariduse parandamine. I3.P6, 21-aastane osaleja, tunneb, et poliitika ei mõjuta tema igapäevaelu, kuid ta soovib, et poliitikud oleksid selgesti ja arusaadavalt mõistetavad ka poliitikakauge inimese jaoks, keskendudes kohaliku kogukonna probleemidele.

Osalejad rõhutasid vajadust suurendada teadlikkust ja kaasatust, eriti venekeelsete noorte seas. Näiteks I3.P5, kelle huvid on sügavalt seotud tehnoloogiaga, soovib näha poliitikas noori, haritud isikuid, kes mõistavad ja toetavad digitaalset arengut ja majanduskasvu. Edukas kaasamine ja esindatus nõuavad poliitikute ja parteide suuremat avatust noorte ja erinevate kogukondade mõistmisele ja kaasamisele, et tugevdada demokraatiat ja ühiskonna sidusust Eestis. I3.P6, kes tunneb end poliitikast distantseerunud, rõhutas, et esindajad peaksid keskenduma kohalikele probleemidele ja olema selgelt arusaadavad, et poliitika muutuks noorte jaoks kättesaadavamaks ja mõistetavamaks.

3.3 Tulemus

Kokkuvõttes näitavad fookusgrupi intervjuude tulemused selgelt, et noored soovivad näha poliitikas esindajaid, kes on ausad, noored ja pühendunud mitmesugustele küsimustele, alates keskkonnakaitsest kuni tehnoloogilise innovatsioonini. Enamus rõhutasid, et esindajad peaksid olema aktiivsed ja pühendunud noorte huvide kaitsmisele. Ühine joon on soov näha poliitikas rohkem kaasavust ja avatust, mis suurendab noorte osalust ja usaldust poliitilise süsteemi vastu. Mõned osalejad tõid välja, et esindajad peaksid suutma integreerida erinevaid väärtusi ja huve, et tõhusalt esindada noorte mitmekesiseid vajadusi. Edukas kaasamine ja esindatus nõuavad poliitikute ja parteide suuremat avatust noorte ja erinevate kogukondade mõistmisele ja kaasamisele, et tugevdada demokraatiat ja ühiskonna sidusust Eestis.

Noored tõid välja, et poliitilised esindajad peaksid toimima ka sümbolitena, kes peegeldavad ja edendavad demokraatlikke väärtusi ja ühiskondlikku kaasatust. Sümboolne esindatus tähendab, et esindajad kajastavad ja tugevdavad noorte usku poliitilisse süsteemi ja demokraatia toimimisse. See on oluline noorte motiveerimiseks osalema poliitikas ja valimistel. Noored soovivad, et nende poliitilised esindajad oleksid avatumad ja suhtleksid selgelt, andes noortele tunde, et nad on osa suuremast ühiskondlikust protsessist. Nad ootavad, et nende esindajad peegeldaksid ühiskonna väärtusi ja identiteeti, tugevdades seeläbi ühiskonna sidusust. Ideaalne esindaja Riigikogus oleks inimene, kes suudab ühendada neid kolme esindatuse vormi - kirjeldav, sisuline ja sümboolne - tagades, et noorte hääled on kuulnud ja nende huvid kaitstud. Selline lähenemine aitaks tugevdada demokraatiat ja edendada ühiskondlikku sidusust, pakkudes noortele tunnet, et nad on väärtuslik osa ühiskonnast.

4. Analüüsitulemustest tulenevad personad

Põhinedes kolme fookusgrupi analüüsile ja Hanna Fenichel Pitkini esindatuse teooria rakendamisele, on autor sisuanalüüsile toetudes loonud kolm Riigikogu liikme personat, mis peaksid vastama enamuse uuringus osalenud noorte ootustele. Need personad peegeldavad kirjeldavad, sümbolset ja sisulist esindatust, arvestades noorte vajadusi ja eelistusi.

Personad on kujundatud selliselt, et vastata noorte ja venekeelse kogukonna vajadustele ja eelistustele, pakkudes esindatust, mis on kooskõlas nende demograafiliste, kultuuriliste ja professionaalsete huvidega. See tagab, et poliitiline süsteem on kaasav, mitmekesine ja vastutustundlik, edendades tõhusat ja kaasahaaravat poliitilist keskkonda.

Kolme loodud personat eristavad peamiselt nende taust, poliitilised prioriteedid ja peamised sihtrühmad, mis peegeldavad nende erinevat lähenemist poliitilisele esindatusele ja kaasatusele.

4.1 Aleksandr

Aleksandr kujutab endas noort, haritud poliitikut vanuses 25-30 aastat, kellel on kõrgharidus, võimalik ka, et rahvusvaheline. Ta elab suuremas linnapiirkonnas, mis on kultuuriliselt ja poliitiliselt aktiivne, näiteks pealinnas. Tema professionaalne taust on tehnoloogia, hariduse või sotsiaalteaduste valdkonnas, toetades liberaalseid vaateid, mis rõhutavad individuaalseid õigusi ja võrdsust. Aktiivselt osaleb ta keskkonnaalastel ja sotsiaalsetel algatustel, näidates enda pühendumust ka noorte püüdlustele ja väärtustele. Sümbolset esindab ta noorte eesmärke ja väärtusi, olles eeskujuks nooremale põlvkonnale. Sisuliselt on ta noorte huvide aktiivne kaitsja, kes töötab konkreetse poliitikavaldkonna kallal, mis toetavad haridust, tehnoloogilist arengut ja sotsiaalset õiglust, suurendades sellega noorte kaasatust ja usaldust poliitilise süsteemi vastu.

See person võib noori meelitada tema kaasava ja innovatiivse lähenemisega, mis peegeldab noorte endi vaateid ja väärtusi. Noorte ja haritud valijate aktiivsus võib tõusta, kui nad tunnevad, et neil on esindaja, kes mõistab nende muresid ja töötab aktiivselt nende huvides. Samuti võib see person julgustada noori osalema poliitilistes aruteludes ja valimistel, pakkudes neile platvormi nende häälte kuulmiseks. Kui noored näevad, et nende hääled

loevad ja võivad tuua kaasa muutusi, suureneb tõenäosus, et noored osaleksid aktiivsemalt valimisprotsessis.

4.2 Anastassia

Persoon 2 kujutab endas 25-35-aastast, haritud isikut bakalaureuse või magistr kraadiga sotsiaalteadustes või humanitaarvaldkonnas, elades mitmekultuurilises piirkonnas, kus on tugev venekeelse kogukonna esindatus. Tema taust kultuurilises vahenduses, sotsiaaltöös või kogukonna arengus võimaldab tal mõista ja toetada mitmekesisuse ja kaasatuse poliitikat, rõhutades kultuurilise identiteedi tähtsust. Kirjeldav esindatus ilmneb tema seaduslikus autoriseerimises esindada kultuuriliselt mitmekesist kogukonda, järgides valijate demograafilisi tunnuseid. Sümbolsest sümboliseerib ta kultuurilist mitmekesisust ja koostööd, mis on eriti oluline venekeelsele kogukonnale. Sisuliselt töötab ta poliitika kallal, mis edendavad kultuurilist lõimumist ja toetavad vähemuste huve, pakkudes lahendusi, mis austavad traditsioone, samas kaasates kaasaegseid väärtusi.

Kultuuriliselt teadliku lähenemisega see persoon võib suurendada venekeelsete ja teiste kultuuriliste vähemuste valimisaktiivsust, pakkudes neile otsest ja kaasavat esindatust. Venekeelse kogukonna valijad, kes tunnevad tihti, et nende hääled ja mured on marginaliseeritud, võivad olla rohkem motiveeritud hääletama, kui nad näevad kandidaate, kes mõistavad nende kultuurilist tausta ja pühenduvad just nende huvide kaitsmisele. See persoon võib samuti edendada mitmekultuurilist dialoogi ja koostööd, mis aitab ületada kultuurilisi barjääre ja soodustab suuremat kaasatust.

4.3 Aleksis

Persoon 3 kujutab endast noort ja aktiivset poliitikut vanuses 20-25 aastat, kes on hiljuti lõpetanud keskkooli või on omandamas kõrgharidust. Ta elab aktiivses ja kultuuriliselt mitmekesisuses piirkonnas, kus on suur rõhk sotsiaalsel mõjul. Oma hariduse ja isiklike huvide kaudu, mis keskenduvad tehnoloogiale, keskkonnateadustele või meediale ja kommunikatsioonile, näitab ta kirge uute tehnoloogiate ja jätkusuutlikkuse vastu. Poliitiliselt rõhub ta noorte hariduse, digitaalse innovatsiooni ja kliimamuutuste vastase võitluse tähtsusele. Sümbolsest kehastab ta noorte püüdusi ja kultuurilist mitmekesisust, esindades avatust ning kaasatust. Sisuliselt kaitseb ta noorte huvide, eriti hariduse ja tehnoloogilise

juurdepääsu valdkonnas, ning töötab kliimamuutuste leevendamise strateegiate rakendamisel. Tema roll Riigikogus või ka näiteks Kohalikus omavalitsuses võimaldaks tal rakendada oma teadmisi, mõjutades otseselt poliitikakujundamist, eriti noorte huve silmas pidades.

Tehnoloogiahuviliste noorte ja keskkonnateadlike valijate seas võib Aleksis suurendada valimisaktiivsust, rõhutades tehnoloogilise innovatsiooni ja keskkonnasäästlikkuse tähtsust. Noored, nähes kandidaati, kes jagab nendega kirge tehnoloogia ja keskkonna vastu ning kes on pühendunud nende teemade edendamisele poliitikas, tunnevad noored suuremat sidet poliitilise süsteemiga. Aktiivse ja nähtava osalemisega tehnoloogia- ja keskkonnaküsimustes võib see persoon inspireerida noori osalema valimistel, et toetada poliitikaid, mis kujundavad nende tulevikku positiivses suunas.

5. Järeldused analüüsist

Antud info puhul saab järeldada, et noored ja venekeelsed inimesed Eestis otsivad esindajaid, kes mitte ainult ei vasta kirjeldavatele nõuetele, vaid kes ka sümboolselt ja sisuliselt kajastavad nende vaateid, väärtusi ja vajadusi. Kui noored ja muud kogukonnad tunnevad, et neid esindavad poliitikud, kes jagavad nende tausta, mõistavad nende elustiili ja väljakutseid ning on aktiivselt pühendunud nende huvide kaitsmisele ja edendamisele, suureneb nende tõenäosus osaleda valimisprotsessides ja demokraatlikus elus laiemalt.

Kokkuvõttes on esindatuse kolm vormi (kirjeldav, sisuline ja sümboolne) olulised noorte kaasamisel ja valimisaktiivsuse tõstmisel. Tõhus poliitiline esindatus, mis kajastab noorte ja teiste spetsiifiliste demograafiliste rühmade ootusi ja vajadusi, võib oluliselt parandada demokraatlikku osalust ja tugevdada ühiskonna sidusust.

Kirjeldav esindatus, mis hõlmab sarnaste demograafiliste tunnustega esindajaid, on noortele väga oluline. See aitab noortel tunda end poliitilises süsteemis nähtava ja kuuldavana, mis on kriitiline noorte püsiva kaasatuse tagamisel poliitilistes protsessides. Noored hindavad esindajaid, kes ei ole ainult demograafiliselt sarnased, vaid kes ka reaalselt töötavad poliitika kallal, mis peegeldavad ka nende vajadusi ja soove, nagu hariduse, keskkonna ja majanduskasvu edendamine. Noored soovivad, et nende esindajad oleksid mitte ainult poliitilised otsustajad, vaid ka sümbolid demokraatlikest väärtustest ja ühiskondlikust kaasatusest, mis tugevdab nende usku ja usaldust poliitilise süsteemi vastu. Et suurendada noorte ja venekeelsete kogukondade valimisaktiivsust, peaksid poliitilised parteid ja kandidaadid pöörama rohkem tähelepanu neile esindatuse vormidele. See hõlmab mitmekesiste kandidaatide ülesseadmist, noorte kaasamist poliitiliste programmide kujundamisse ja aktiivset suhtlust noortega nende endi platvormidel ja keeles.

6. Kokkuvõte

Käesolev bakalaureusetöö uurib Eesti vene keelt kõnelevate noorte (vanuses 18-24 aastat) poliitilist esindatust ja valimisaktiivsust Ida-Virumaal, keskendudes sellele, kuidas nad tajuvad oma esindatust poliitilises süsteemis ja kuidas see mõjutab nende valimisaktiivsust. Uuringus osales 18 noort, vanuses 18-24 aastat, kes elavad Ida-Virumaal. Valimi koostamisel lähtuti kolmest kriteeriumist: vanus, elukoht ja rahvustaust. Osalejate hulgas oli võrdselt mehi ja naisi ning nende haridustase varieerus põhiharidusest kuni bakalaureuse kraadini. Fookusgrupi intervjuud võimaldasid koguda põhjalikku ja mitmekesist andmestikku noorte poliitilise esindatuse ja valimisaktiivsuse kohta.

Tulemused näitavad, et noored soovivad poliitikas näha esindajaid, kes on ausad, noored ja pühendunud olulistele teemadele nagu keskkonnakaitse ja tehnoloogiline innovatsioon. Noored rõhutavad suurema kaasavuse ja avatuse vajadust poliitikas, mis suurendaks nende usaldust ja osalust poliitilises süsteemis. Esindajad peaksid olema võimelised integreerima erinevaid väärtusi ja huve, et esindada Ida-Virumaa noorte mitmekesiseid vajadusi, samuti peaksid poliitikud sümboliliselt peegeldama ja edendama demokraatlikke väärtusi ja ühiskondlikku kaasatust.

Noored väljendasid soovi, et poliitilised esindajad oleksid neile sarnasemad demograafiliste ja sotsiaalsete tunnuste poolest. Nad soovivad, et esindajad mõistaksid nende eluviisi ja kogemusi, eriti kuna nad tunnevad, et nende hääled ei ole praegu piisavalt kuuldavad. Lisaks on oluline, et esindajad mitte ainult ei jagaks noortega sarnast tausta, vaid ka aktiivselt kaitseks ja edendaks Ida-Virumaa noorte huve.

Tõhus poliitiline esindatus, mis kajastab noorte ootusi ja vajadusi, võib oluliselt parandada nende osalust ja usaldust poliitilise süsteemi vastu. Poliitilised parteid ja kandidaadid peaksid pöörama suuremat tähelepanu mitmekesiste kandidaatide ülesseadmisele ja noorte kaasamisele poliitiliste programmide kujundamisse, aktiivselt suheldes noortega nende endi platvormidel ja keeles. Uuringu käigus koostati kolm persoonat, kes peegeldavad erinevaid esindatuse vorme ja noorte vajadusi, pakkudes poliitilise esinduse mudelit, mis võiks suurendada noorte kaasatust ja valimisaktiivsust.

Esimene persoona, Aleksandr, on noor, haritud tehnoloogiahuviline, kes keskendub hariduse, tehnoloogilise innovatsiooni ja sotsiaalse õigluse teemadele. Ta elab suuremas linnapiirkonnas ja osaleb aktiivselt keskkonnaalastel ja sotsiaalsetel algatustel, sümboliseerides noorte eesmärke ja väärtusi ning toimides nende huvide aktiivse kaitsja ja edendajana. Tema lähenemine poliitikale on kaasav ja innovatiivne, mis peegeldab noorte endi vaateid ja väärtusi.

Teine persoona, Anastassia, esindab mitmekultuurilist ja kaasavat poliitikat, keskendudes kultuurilisele lõimumisele ja vähemuste huvide kaitsmisele. Ta on haritud sotsiaalteadustes või humanitaarvaldkonnas ning elab mitmekultuurilises piirkonnas, kus on tugev venekeelse kogukonna esindatus. Anastassia sümboliseerib kultuurilist mitmekesisust ja koostööd, töötades poliitika kallal, mis edendab kultuurilist lõimumist ja toetab vähemuste huve.

Kolmas persoona, Aleksis, on noor ja aktiivne poliitik, kes keskendub tehnoloogiale, keskkonnateadustele ja meediale ning kommunikatsioonile. Ta sümboliseerib noorte püüdlusi ja väärtusi, edendades noorte haridust, digitaalset innovatsiooni ja kliimamuutuste vastast võitlust. Aleksis kaitses noorte huve ja töötab strateegiate kallal, mis leevendavad kliimamuutusi ja suurendavad tehnoloogilist juurdepääsu.

Kokkuvõttes näitavad tulemused, et eesti vene keelt kõnelevad noored otsivad poliitikas esindajaid, kes mitte ainult ei vasta formaalsetele nõuetele, vaid kes ka sümboolselt ja sisuliselt kajastavad nende vaateid, väärtusi ja vajadusi. Tõhus esindatus ja suurem noorte kaasamine poliitilisse protsessi aitaksid suurendada nende valimisaktiivsust ja usaldust demokraatliku süsteemi vastu, aidates seega tugevdada demokraatiat ja ühiskonna sidusust Eestis. Uurimistulemused viitavad, et selline esindatus võiks pakkuda praktilisi soovitusi, kuidas suurendada Eesti vene keelt kõnelevate noorte osalust ja kaasatust poliitilistes otsustusprotsessides, tugevdades seeläbi demokraatia toimimist ja ühiskonna sidusust.

Poliitilised osalused ja valimisaktiivsus on noorte jaoks olulised aspektid, mis mõjutavad nende usku demokraatiasse. Seega, suurendades nende poliitilist kaasatust ja tagades, et nende hääled on kuulnud ja arvestatud, saame tugevdada kogu demokraatlikku süsteemi. Noorte hääle kuulamine ja nende vajaduste mõistmine on võtmetähtsusega, et luua sidus ja kaasav ühiskond, kus kõik kodanikud tunnevad end esindatuna ja osalisena poliitilises otsustusprotsessis. Uurimus toob selgelt välja, et eesti vene keelt kõnelevate noorte

valimisaktiivsuse suurendamine ja poliitiline esindatus nõuab järjepidevat ja sihipärast tööd, et saavutada jätkusuutlikud muutused ja edendada demokraatlikku osalust kõigi ühiskonnagruppide seas.

Poliitikud ja erakonnad peavad mõistma, et noorte kaasamine ei ole ainult valimisaktiivsuse suurendamise küsimus, vaid ka laiem demokraatliku kaasatuse ja ühiskonna sidususe edendamine. Noored on tulevased juhid ja otsustajad ning nende poliitiline sotsialiseerumine ja osalemine algab juba varakult. Seega on oluline, et erakonnad ja kandidaadid loovad noortele platvorme ja võimalusi, kus nad saavad aktiivselt osaleda ja oma häält kuuldavaks teha.

Lisaks peab noorte kaasamine poliitikasse olema järjepidev protsess, mitte ainult valimisperioodidel toimuv tegevus. Noortele tuleb pakkuda pidevat toetust ja võimalusi osaleda poliitilises elus, et nad tunneksid end kaasatuna ja motiveerituna. Haridusasutused ja noorteorganisatsioonid mängivad siin samuti olulist rolli, pakkudes noortele teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud poliitilises elus osalemiseks.

Kokkuvõttes on oluline, et Eesti poliitiline süsteem oleks kaasav ja esinduslik, pakkudes võimalusi kõigile kodanikele, kaasa arvatud noortele, osaleda ja panustada demokraatlikesse protsessidesse. Uurimistulemused näitavad, et noorte poliitiline esindatus ja kaasamine on võtmetähtsusega, et tagada nende usaldus ja osalus demokraatlikus süsteemis. Selle saavutamiseks on vaja teadlikku ja sihipärast tööd nii poliitiliste parteide, haridusasutuste kui ka noorteorganisatsioonide poolt. Lisaks peaksid poliitilised otsustajad ja organisatsioonid looma rohkem võimalusi noorte hääle kuulamiseks ja arvestamiseks, et luua kaasavam ja sidusam ühiskond, kus iga kodanik tunneb, et tema hääl loeb ja on oluline.

Veelgi enam, noored peavad tundma, et nende kaasamine ja osalus on väärtustatud mitte ainult poliitilistes kampaaniates, vaid ka igapäevases poliitikas ja otsuste tegemise protsessides. Selleks tuleb rakendada mitmekülgseid strateegiaid, mis hõlmavad haridust, poliitilist osalust ja sotsiaalset kaasatust, et tagada, et noorte hääled on kuulnud ja et nende panus on väärtustatud kogu ühiskonnas. Noored on tulevik ja nende aktiivne kaasamine poliitilisse ellu on oluline samm tugevama ja demokraatlikuma ühiskonna poole.

Kasutatud kirjandus

Eesti Vabariigi Põhiseadus (15.05.2015). *Riigi Teataja*.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002> (külastatud 20.05.2024)

Eesti Rahvusringhääling. (2023). Riigikogu valimistel hääletas 63,7 protsenti valijatest.
<https://www.err.ee/1608904970/riigikogu-valimistel-haaletas-63-7-protsenti-valijatest>
(külastatud 20.05.2024).

European Website on Integration. (2018). Ethnic residential segregation and integration of the Russian-speaking population in Estonia. *European Website on Integration*
https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/ethnic-residential-segregation-and-integration-russian-speaking-population-estonia_en, (külastatud 20.05.2024).

Forest. B. (2009). Political Representation. *ScienceDirect*, Elsevier.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B9780080449104007951> (külastatud 20.05.2024).

ICDS. (2017). Russian Influence in Estonia. <https://icds.ee/en/russian-influence-in-estonia/>
(külastatud 20.05.2024)

International IDEA. (2024). Voter Turnout Database.
https://www.idea.int/data-tools/data/question-country?question_id=9188&country=70&database_theme=293 (külastatud 20.05.2024).

Kallas, Kristina. (2012). Narva gümnasistide teadlikkus põhiõigustest ning osalemise ühiskondlikus ja poliitilises elus. *Balti Uuringute Instituut*.
https://www.ibs.ee/wp-content/uploads/IBS_Narva_ksitlustulemuste_anals.pdf (külastatud 20.05.2024).

Kantar Emor. (2019). Noored valimistel: mida ei näe, seda pole olemas?.
<https://www.kantaremor.ee/blogi/noored-valimistel-mida-ei-nae-seda-pole-olemas/>
(külastatud 20.05.2024).

Pitkin, H. F. (1967). *The concept of representation*. University of California Press.

Riigikogu. (2015). Valimisea alandamine tooks rohkem noori hääletama.
<https://www.riigikogu.ee/fookusteemad/valimisea-alandamine-tooks-rohkem-noori-haaletama/>
(külastatud 20.05.2024).

Noorsootöö seadus (01.08.2020). *Riigi Teataja*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/NTS>
(külastatud 20.05.2024).

- Statistikaamet. (2018). Eesti noorte piirkondlik portree.
https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/eesti_noorte_piirkondlik_portree_2018.pdf (külastatud 20.05.2024).
- Statistikaamet. (2023). RV0222U: RAHVASTIK, 1. JAANUAR | Aasta, Sugu, Maakond ning Rahvus.
https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0222U/table/tableViewLayout2 (külastatud 20.05.2024).
- Statistikaamet. (2024). Rahvaloendus.
https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvaloendus_rel2000_vanus/RL201 (külastatud 20.05.2024).
- Sõstra, Kaja. (2019). Noored kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel. *Digar Eesti Artiklid*.
<https://dea.digar.ee/?a=d&d=JVestpiirkareng> (külastatud 20.05.2024).
- Vihalemm. (2014). Sotsiaalse Analüüsi Meetodite Ja Metodoloogia Õpibaas. Tartu Ülikool.
<https://samm.ut.ee/viitamine/>
- Valimised. (2024). Valimiste meelespea - Hääleõigus.
<https://www.valimised.ee/et/valimiste-meelespea/haaleoigus> (külastatud 20.05.2024).
- Valimised. (2019). Riigikogu valimised 2019.
<https://www.valimised.ee/et/valimiste-arhiiv/riigikogu-valimised/riigikogu-valimised-2019> (külastatud 20.05.2024).
- Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. *Tartu Ülikool*

Lihtlitsents

Mina, Greta-Liisa Lehtmaa, annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Kes esindab eesti vene keelt kõnelevaid noori? Ida-Virumaa venekeelsete noorte tajutajut poliitilises esindatusest” (*“Who represents Estonian Russian-speaking youth? Perception of political representation among Russian-speaking youth in Ida-Virumaa”*), mille juhendaja on Helen Urmann,

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartu, 20.05.2024

Greta-Liisa Lehtmaa

LISA1

Tutvustavad üldisemad küsimused:

- Kui vanad te olete?
- Mis on teie haridustase?
- Kust te pärit olete?

Põhilised küsimused:

- Mis on teie jaoks poliitiline kaasatus ja milles see väljendub? Kas te tunnete end kaasatuna?
- Kas olete osalenud valimistel? Millistel?
- Kirjeldage, kes teie arvates praegustest poliitilistest esindajatest teie huvide eest seisab?
- Millised on teie arvates peamised põhjused, miks paljud teie eakaaslased ei osale aktiivselt valimistel?
- Mille põhjal otsustate teie, kelle poolt valimistel valid?
- Kui hästi on praegu teie huvid poliitikas esindatud? Milles see väljendub/ei väljendub?
- Kuidas teie arvates võiks poliitilised esindajad paremini kaasata noori venekeelt emakeelena kõnelevaid valijaid?
- Milline peaks teie arvates olema ideaalne poliitiline esindaja Riigikogus? Miks just selline inimene?
- Milliseid meetmeid võiks võtta, et suurendada venekeelsete noorte osalust ja esindatust poliitilistes otsustusprotsessides? Ehk kuidas suurendada venekeelsete noorte osalust ja esindatust poliitilistes otsustusprotsessides?